

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ryszard Marchwicki

Sędziowie: SSO Małgorzata Wiśniewska

SSO Ryszard Małecki (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 31 maja 2016 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej w T.

przy uczestnictwie P. K.

o wpis hipoteki przymusowej

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej z dnia 27 listopada 2015 r.

sygn. akt (...), dz.kw.(...)

p o s t a n a w i a:

I. oddalić apelację;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć wnioskodawcę w zakresie poniesionym.

/-/ Małgorzata Wiśniewska /-/ Ryszard Marchwicki /-/ Ryszard Małecki

UZASADNIENIE

We wniosku złożonym do Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej wnioskodawca (...) S.A. z siedzibą w T. domagał się wpisu hipoteki przymusowej do kwoty 2.000.000 zł na swoją rzecz celem zabezpieczenia przysługującej mu wierzytelności w kwocie 1.244.548,72 zł zasądzonej solidarnie od G. G., K. U., P. K., G. K. i H. B., stwierdzonej nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 7 listopada 2007 r., wydanym przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, (...) w sprawie o sygn. I Nc 89/14. Do wniosku załączony został odpis nakazu zapłaty Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 7 listopada 2014 r., sygn. I Nc 89/14

W dniu 22 czerwca 2015 r. do Sądu Rejonowego w Środzie Wielkopolskiej wpłynęło pismo uczestnika P. K., w którym wskazano, że Sąd Apelacyjny w Warszawie, postanowieniem wydanym w dniu 2 czerwca 2015 r., sygn. I ACz 809/15, wstrzymał wykonanie nakazu zapłaty. Do pisma załączona została kserokopia ww. orzeczenia (k. 72-73).

Postanowieniem wydanym w dniu 16 lipca 2015 r. referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Środzie Wielkopolskiej oddalił wnioski o wpis, obciążając wnioskodawcę kosztami postępowania w zakresie poniesionym. Referendarz stanął na stanowisku, że skutkiem postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 czerwca 2015 r. była utrata przez nakaz zapłaty z dnia 7 listopada 2014 r. przymiotu tytułu zabezpieczenia.

Od powyższego postanowienia wnioskodawca (...) S.A. wywiódł skargę.

Postanowieniem wydanym w dniu 27 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy w Środzie Wielkopolskiej oddalił wniosek o wpis, kosztami postępowania obciążając wnioskodawcę w zakresie przez niego poniesionym.

Uzasadniając orzeczenie Sąd ustalił, że (...) S.A. jako podstawę dokonania wpisu hipoteki przymusowej podał nakaz zapłaty z dnia 7.11.2014 r, sygn. I Nc 89/14. Zdaniem Sądu, nie budzi wątpliwości dopuszczalność dokonania wpisu hipoteki przymusowej na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym, który stanowi tytułu zabezpieczenia z tą różnicą, że nie ma potrzeby nadawania mu klauzuli wykonalności. Nakaz zapłaty obejmujący obowiązek świadczenia pieniężnego może być zabezpieczony poprzez obciążenie nieruchomości hipoteką przymusową. Niemniej jednak Sąd miał na uwadze, że nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym jest tytułem zabezpieczenia do czasu jego uchylenia, uprawomocnienia się albo uzyskania cechy natychmiastowej wykonalności bądź wstrzymania jego wykonalności. Ostatnia z tych sytuacji wystąpiła w niniejszej sprawie albowiem postanowieniem z dnia 2 czerwca 2015 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił postanowienie Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie w ten sposób, że wstrzymał wykonanie nakazu zapłaty z dnia 7 listopada 2014 r., sygn. I Nc 89/14. W ocenie Sądu, słusznie uczestnik P. K. podniósł, że nakaz zapłaty z dnia 7.11.2014 r. utracił przymiot tytułu zabezpieczenia. Wprawdzie uczestnik jako dowód przedłożył kserokopię postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie, jednakże z uwagi na fakt, że dokument ten został powołany przez stronę dla uzasadnienia odmowy wpisu a nie wpisu w księdze wieczystej, mógł być przedłożony w tej formie.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się wnioskodawca (...) S.A., który wywiódł apelację, zaskarżając postanowienie w całości i zarzucając orzeczeniu naruszenie:

1) przepisów postępowania- art. 128 § 1 k.p.c., art. 130 §§ 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., względnie naruszenie przepisu art. 132 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., poprzez ich niezastosowanie, co skutkowało niedoręczeniem wnioskodawcy odpisu pisma procesowego uczestnika z dnia 26 czerwca 2015 r., przy którym- jak się domyślać może wnioskodawca- przedłożono do akt sprawy kserokopię odpisu postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 czerwca 2015 r., wydanego w sprawie o sygn.: I ACz 809/15. co doprowadziło do naruszenia zasady kontrydiktoryjności i równouprawnienia stron,

2) przepisów postępowania- art. 6268 § 2 k.p.c. i art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece poprzez poczynienie ustaleń w oparciu o jedynie o kserokopię postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 czerwca 2015 r. w sytuacji, w której z powołanych przepisów wynika, że w postępowaniu wieczystoksięgowym ustalenia prowadzone są jedynie w oparciu o dokumenty, a niepoświadczona kserokopia nie może być kwalifikowany jako dokument,

3) przepisu postępowania- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez poczynienie ustalenia, że nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 7 listopada 2007 r., wydany przez Sąd Okręgowy Warszawa- Praga w Warszawie (...) w sprawie o sygn. akt: I Nc 89/14. utracił cechę tytułu zabezpieczenia, w sytuacji, w której zgromadzony w sprawie materiał w żadnym razie nie upoważnia do poczynienia takiego ustalenia,

4) przepisu postępowania- art. 492 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że orzeczenie w przedmiocie wstrzymania wykonania nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy Warszawa- Praga w Warszawie w dniu 07 listopada 2014r. sygn. akt I Nc 89/14 pozbawiło ten nakaz waloru tytułu zabezpieczenia,

5) powyższe uchybienia procesowe doprowadziły do dalszego uchybienia procesowego- nieuzasadnionego zastosowania przepisu art. 626⁹ k.p.c.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że wpisuje się w dziele IV księgi wieczystej nr (...). prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Ś., hipotekę przymusową do kwoty 2.000.000 zł (dwóch milionów złotych grosze) na rzecz (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w T., celem zabezpieczenia przysługującej

mu wierzytelności w kwocie 1.244.548.72 zł (jeden milion dwieście czterdzieści cztery tysiące pięćset czterdzieści osiem złotych i siedemdziesiąt dwa grosze)- zasądzonej solidarnie- od: G. G., K. U., P. K., G. K. i H. B., stwierdzonej nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 7 listopada 2007 r., wydanym przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie I Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt: I Nc 89/14, a nadto wniósł o zasądzenia od uczestnika P. K., na rzecz wnioskodawcy, kosztów postępowania apelacyjnego, z uwzględnieniem: opłaty od skargi na orzeczenie referendarza sądowego, kosztów zastępstwa procesowego w tym postępowaniu oraz opłaty od apelacji i kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

W odpowiedzi na apelację uczestnik, za pośrednictwem swojego pełnomocnika, wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów procesu, w szczególności kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługiwała na uwzględnienie, mimo słuszności jej argumentów.

Zgodnie z art. 626⁸ § 1 k.p.c. wpis dokonywany jest na wniosek i w jego granicach chyba, że przepis szczególny stanowi inaczej. Rozpoznając wniosek sąd bada jedynie treść i formę wniosku, załączonych do niego dokumentów oraz treść księgi wieczystej (art. 626⁸ § 2 k.p.c.). Powyższy przepis wyznacza również kognicję Sądu Odwoławczego, rozpoznającego środek odwoławczy od orzeczenia Sądu I instancji. Sąd drugiej instancji rozstrzyga jedynie, czy wpis lub odmowa wpisu przez sąd pierwszej instancji jest zgodna z prawem w kontekście wniosku, treści i formy dokumentów stanowiących podstawę wpisu oraz treści księgi wieczystej.

Wnioskodawca domagał się wpisu hipoteki przymusowej do kwoty 2.000.000 zł na podstawie tytułu zabezpieczenia – nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie z dnia 7 listopada 2014 r., sygn. I Nc 89/14. Wprawdzie we wniosku wskazano, że nakaz zapłaty został wydany w dniu 7 listopada **2007r.**, jednakże skoro do wniosku załączony został nakaz zapłaty z dnia 7 listopada 2014 r. nie budzi wątpliwości, że błędne wskazanie we wniosku roku wydania orzeczenia, przy prawidłowym oznaczeniu sygnatury akt sprawy, stanowiło oczywistą omyłkę pisarską.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek o wpis uznając, że skoro Sąd Apelacyjny w Warszawie wstrzymał wykonalność nakazu zapłaty z dnia 7 listopada 2014 r., to tym samym orzeczenie to utraciło przymiot tytułu zabezpieczenia. Ponadto, przedłożona przez uczestnika kserokopia postanowienia Sądu Apelacyjnego mogła zostać przedłożona w tej formie jako dokument powołany przez stronę dla uzasadnienia odmowy wpisu.

Powyższa argumentacja Sądu Rejonowego nie zasługuje na akceptację.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że podstawą jakichkolwiek decyzji sądu wieczystoksięgowego mogą być wyłącznie dokumenty mogące stanowić podstawę wpisu w księdze wieczystej – dotyczy to także dokumentów załączonych przez uczestnika w celu zwalczania wniosku o wpis.

Niezależnie od tego, Sąd Rejonowy wyprowadził błędne wnioski z uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006 r., IV CK 361/05, OSNC 2006/11/190. W motywach powołanego rozstrzygnięcia Sąd Najwyższy wskazał bowiem, że podstawą żądania oddalenia wniosku o wpis do księgi wieczystej może być fakt wykazany każdym przewidzianym przez prawo dowodem, także dowodem z kserokopii dokumentu urzędowego. Jeżeli dowód taki złożył uczestnik działający bez profesjonalnego pełnomocnika, a sąd wieczystoksięgowy uznał, że dokument został przedstawiony w niewłaściwej formie, powinien pouczyć o tym uczestnika i umożliwić złożenie dokumentu w formie nadającej mu moc dowodową. Wymaga tego art. 5 k.p.c., który ma zastosowanie także w postępowaniu wieczystoksięgowym. Ostatecznie Sąd Najwyższy uchylił postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku wydane w rozstrzyganej sprawie Sąd Okręgowy, powołując się m.in. na art. 31 ust. 1 u.k.w.h., odmówił mocy dowodowej kserokopiom dokumentów załączonych do apelacji jako podstawa żądania oddalenia wniosku o wpis hipoteki i nie

pouczył samodzielnie działającej uczestniczki, w jakiej formie powinny zostać one złożone, by mogły spełnić rolę dowodów, co doprowadziło do naruszenia art. 31 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz art. 5 k.p.c.

Wbrew argumentacji Sądu Rejonowego, Sąd Najwyższy nie przyjął więc, że przedłożenie kserokopii dokumentu urzędowego stanowi podstawę oddalenia wniosku o wpis, lecz stwierdził, że w takiej sytuacji Sąd winien wezwać uczestnika działającego bez profesjonalnego pełnomocnika, na podstawie art. 5 k.p.c., do przedłożenia dokumentu w odpowiedniej formie. W okolicznościach przedmiotowej sprawy nie było podstaw do pouczenia w trybie art. 5 k.p.c., albowiem już w postępowaniu zainicjowanym skargą na orzeczenie referendarza uczestnik był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, a do chwili wydania niniejszego postanowienia nie zostało przedłożone postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 czerwca 2015r., sygn. I ACz 809/15 we właściwej formie.

Nawet gdyby jednak uczestnik przedłożył we właściwej formie postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie o wstrzymaniu wykonania nakazu zapłaty z dnia 7 listopada 2014 r., nie stanowiłoby to podstawy do odmowy wpisu hipoteki przymusowej na podstawie powyższego orzeczenia.

Po upływie terminu do zaspokojenia roszczenia zasądzonego nakazem zapłaty nakaz wydany na podstawie weksla i czeku staje się natychmiast wykonalny (art. 492 § 3 k.p.c.).

W razie wniesienia zarzutów sąd może natomiast wstrzymać na wniosek pozwanego wykonanie nakazu. Upływ terminu do zaspokojenia roszczenia, o jakim mowa w komentowanym przepisie, następuje po dwóch tygodniach od doręczenia pozwanemu nakazu zapłaty (art. 491 § 1 k.p.c.). Nakaz zapłaty wydany na podstawie weksla, czeku podlega wykonaniu dopiero po nadaniu mu klauzuli wykonalności z zaznaczeniem, że podlega on egzekucji jako orzeczenie natychmiast wykonalne (art. 776 w zw. z art. 777 § 1 pkt 1 k.p.c.). Do momentu zyskania przymiotu natychmiast wykonalnego nakaz stanowi tytuł zabezpieczenia, który traci z chwilą zyskania owej cechy. Decyzja procesowa sądu o wstrzymaniu wykonania nakazu zapłaty ingeruje jedynie w jego rygor wykonalności. Wstrzymanie wykonalności nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla bądź czeku nie pozbawia go waloru tytułu zabezpieczającego. W tym zakresie wykonanie nakazu zapłaty nie może zostać wstrzymane, chyba że sąd na wniosek pozwanego zastosuje jeden ze sposobów określonych w art. 742 § 1 (tak np. Manowska Małgorzata (red.) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Wydanie II. Warszawa 2013. Komentarz do art. 492, teza 8 oraz D. Zawistowski powołany przez skarżącego). Wynika to z faktu, że czym innym jest natychmiastowa wykonalność nakazu zapłaty, a czym innym posiadanie przez takie orzeczenie przymiotu tytułu zabezpieczenia. Natychmiastowa wykonalność oznacza zdatność nakazu zapłaty do wykonania w drodze egzekucji sądowej przed jego uprawomocnieniem się, a zatem jest znacznie dalej idącym skutkiem niż możliwość zabezpieczenia roszczenia wynikającego z nakazu zapłaty.

W tej sytuacji, nakaz zapłaty z dnia 7 listopada 2014 r., jako tytuł zabezpieczający, mógł stanowić podstawę wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości pozwanego (art. 110 pkt 1 u.k.w.h.). Tym samym, zasadne okazały się zarzuty naruszenia art. 492 k.p.c. i art. 626⁸ § 2 k.p.c.

Apelacja podlegała oddaleniu z innej przyczyny.

W sytuacji gdy wniosek o wpis hipoteki jest wynikiem repartycji zabezpieczenia, z jego treści winno wynikać, w jaki sposób wnioskodawca tej repartycji dokonał. Wnioskodawca winien więc wskazać, w jaki sposób dokonał podziału kwoty wierzytelności podlegającej zabezpieczeniu na poszczególne nieruchomości ze wskazaniem numerów ksiąg wieczystych, do których skierował pozostałe wnioski o wpis hipotek na skutek repartycji zabezpieczenia. Wymóg ten ma umożliwić sądowi wieczystoksięgowemu weryfikację repartycji w celu uniknięcia nadzabezpieczenia bez konieczności samodzielnego poszukiwania ewentualnych innych wniosków.

W niniejszej sprawie wnioskodawca nie sformułował wniosku w sposób umożliwiający weryfikację prawidłowości dokonanej repartycji, co uniemożliwiało uwzględnienie wniosku.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. stanowiącego regułę orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego. W judykaturze zostało wyjaśnione, że w sprawie o wpis hipoteki przymusowej nie występuje sprzeczność interesów pomiędzy żądającym wpisu wnioskodawcą a uczestnikami, ustanowienie bowiem hipoteki przymusowej leży tylko w interesie wnioskodawcy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 1973 r., III CZP 96/72, OSNC 1973/9/146; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2010 r., II CZ 54/10, OSNC-ZD 2011/2/33). W takiej sprawie ma zastosowanie zasada wyrażona w art. 520 § 1 k.p.c. i brak podstaw do stosowania wyjątków uregulowanych w art. 520 § 2 i 3 k.p.c. Wniosek o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania od uczestnika nie mógł zostać uwzględniony (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 1999 r., III CKN 497/98, OSNC 2000/6/116).

/-/ Małgorzata Wiśniewska /-/ Ryszard Marchwicki /-/ Ryszard Małecki